РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

АНАЛИЗА СИСТЕМА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

У АП ВОЈВОДИНИ

СА ПРЕПОРУКАМА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ

Прва фаза истраживања:

«Мапирање потреба за услугама социјалне заштите, постојећих и потребних ресурса у систему социјалне заштите на локалном нивоу у општинама на територији АП Војводине"

2009. година

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

САДРЖАЈ:

1.0. УВОД.....3

2.0. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА.....5

3.0. АНАЛИЗА СТАЊА У АУТОНОМНОЈ ПОКРАЈИНИ ВОЈВОДИНИ.....6

3.1. Територијална организација.....6

3.2.Становништво.....7

3.3.Број становника у општинама и окрузима у АПВ, по попису из 2002. године.....8

3.4.Становништво према националној припадности, по попису 2002.....9

3.5.Становништво према годинама старости, по попису 2002. године,приоритетне циљне групе 10

3.6.Статус општина у АПВ према развијености по демографском критеријуму.....11

3.7. Становништво према радној активности у АП Војводини, на основу пописа из 2002. године.....13

3.8.Анализа незапослености.....16

3.9.Просечне зараде по општинама 2002. - 2008. године.....23

3.10.Анализа локалних стратешких докумената развоја социјалне заштите.....25

3.11.Кретање броја корисника социјалне заштите.....28

4.0. ЗАКЉУЧЦИ 36

5.0. ПРЕПОРУКЕ 38

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

1.0. УВОД:

Према Стратегији развоја социјалне заштите, која је у процесу имплементације, укључивање Републике Србије у европске интеграционе процесе у циљу бржег привредног, економског и друштвеног развоја, подразумева изградњу институција модерне и ефикасне државе засноване на владавини права, што доприноси квалитету живота њених грађана.

Опште процесе демократизације друштва, преструктуирања привреде и реформе социјалне политике треба да прати **ефикасан систем социјалне заштите** како би се унапредио и побољшао социјални статус грађана на личном, породичном и ширем социјалном плану.

Ефикасан систем социјалне заштите треба да одговори на потребе грађана у новим околностима и да подржава рањиве и маргинализоване појединце и групе којима је неопходна организована помоћ заједнице, као и грађане који нису у стању да учешћем у економској активности обезбеде своју егзистенцију.

Наша држава је чланица Савета Европе, у коме све државе чланице активно промовишу социјалну кохезију остваривањем следећих конкретних циљева:
- гарантовања адекватног нивоа социјалне заштите;
- подстицања запошљавања, континуираног стицања вештина и поштовања права радника;
- обезбеђења заштите најрањивијих друштвених група;
- промоције једнаких могућности грађана;
- забране социјалног искључивања и дискриминације;
- европске сарадње у процесима миграције становништва.

Реформски процеси који су у току, ослањају на међународне и европске циљеве општег економског и социјалног развоја друштва, смањење сиромаштва, и обезбеђење квалитетније заштите рањивих група деце, породице, инвалидних и старијих особа, као и маргинализованих група грађана.

Конципирање основних праваца развоја у систему социјалне заштите полази од:
- сагледавања актуелних потреба;
- **анализе постојећег стања**;
- достигнутог степена развоја;
- уочених проблема и недостатака;
- примене међународних стандарда и препорука.

За потребе **Покрајинског секретаријата за социјалну политику и демографију АП Војводине**, Покрајински завод за социјалну заштиту је реализовао, на основу расположивих извора, **анализу стања у општинама у АП Војводини**, имајући у виду неке од основних демографских и социо-економских показатеља.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

Програмом рада Завода је предвиђена реализација свеобухватног истраживања *„«Мапирање потреба за услугама социјалне заштите, постојећих и потребних ресурса у систему социјалне заштите на локалном нивоу у општинама на територији АП Војводине".* Анализа стања у АП Војводини за унапређење система социјалне заштите коју је Завод урадио, представља **полазну основу** истраживања у времену које следи, а у складу са расположивим финансијским средствима и актуелним економским приликама.

С обзиром да, актуелна реформа система социјалне заштите у Србији, предвиђа деинституционализацију и децентрализацију система, у складу са тим треба дати приоритет **анализи локалних односно регионалних услуга социјалне заштите**.

Ова анализа требало би да понуди препоруке за развој у том правцу (имајући у виду специфичности локалних заједница у Војводини које су добијене анализом), али и омогући да се **укаже на оне делове становништва који су у већој мери угрожени и у ком правцу би требало да се усмери интензивнија финансијска или свака друга врста помоћи и подршке коју систем социјалне заштите може да обезбеди**.

Укупне промене политичког, привредног и вредносног система, како у Србији, тако и у АПВ, као и неповољна демографска кретања, нарушиле су социјалну равнотежу.

Последице оваквих дешавања, одражавају се у великој мери на велики пораст незапослености, сиромаштва и социјалног раслојавања и повећану угроженост деце, немоћних и старијих људи, услед смањених могућности породице и друштва да оствари своју заштитну улогу.

Реалан изазов транзиције представља и пораст различитих облика асоцијалног понашања и нових облика криминала. У систему социјалне заштите, као и у другим системима социјалне сигурности, јављају се бројни проблеми који захтевају ново прилагођавање променама и доградњу система.

Према Стратегији развоја социјалне заштите у Републици Србији, основни разлози за реформу система у овој области су следећи:
- положај грађана и корисника у систему социјалне заштите је изразито пасиван;
- мрежа социјалних услуга је недовољно развијена;
- услуге које организује невладин сектор (услуге које пружају физичка лица и правна лица чији оснивач није држава, затим невладине, социо хуманитарне организације, удружења) у социјалној заштити нису довољно развијене и искоришћене;
- систем јавних социјално-заштитних институција и услуга је централизован, бирократизован, нефлексибилан, патерналистички и недовољно економичан и ефикасан.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

2.0. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА:

Коришћена методологија у оквиру овог истраживања обухвата следеће технике:

- Десктоп анализу постојећих релевантних документа
- Упитник

Десктоп анализом су обухваћени следећи релевантни извори података:

- Општински Стратешки планови развоја социјалне заштите (преглед и сагледавање општинских планова са аспекта идентификованих приоритета у локалној заједници) у 34 општине од 45.
- Годишњи извештаји о раду центара за социјални рад (преглед броја и структуре корисника социјалне заштите са аспекта идентификованих приоритета и најугроженијих делова становништва)
- Званични статистички подаци о становништву из доступних података Републичког завода за статистику
- Подаци добијени из директних контаката са релевантним актерима из општина.

Упитником који је намењен прикупљању података о корисницима права на материјално обезбеђење породице, обухватили смо све центре за социјални рад на територији АПВ.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

3.0. АНАЛИЗА СТАЊА У АУТОНОМНОЈ ПОКРАЈИНИ ВОЈВОДНИ

Војводина (*службени назив* ***Аутономна Покрајина Војводина - АПВ***) је аутономна покрајина у саставу Републике Србије. Налази се на северу Републике и обухвата површину од 21.506 km² са 2.031.992 (2002.) становника (*21,6% од укупног становништва Србије*). Покрајина се граничи на северу са Мађарском, на истоку са Румунијом, на западу са Хрватском и на југозападу са Босном и Херцеговином.

Највећи град у покрајни је Нови Сад који је уједно и административи центар Војводине. Остала већа места су Суботица, Панчево и Зрењанин.

3.1.Територијална организација

Војводина се састоји од 45 општина и 7 округа, са средиштима у градовима Суботици, Зрењанину, Кикинди, Панчеву, Сомбору, Новом Саду и Сремској Митровици.

- Окрузи Војводине -

3.2. Становништво

Према последњем попису из 2002. године, Аутономна Покрајина Војводина има 2.031.992 становника, што чини 27,1% од укупног броја становника Републике Србије. Уз негативан природни прираштај за 2007. годину који је у АПВ износио -5,2 на 1000 становника, процењени број становника је 1.991.507 (процена за 2007. годину Републичког завода за статистику).

Графички приказ бр. 1

На територији АП Војводине највећи је Јужнобачки округ са 13 општина/градова и највећим бројем становника (593 666). Најмањи проценат становника живи у Севернобанатском округу (165 881 становника).

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

3.3. Број становника у општинама и окрузима у АПВ, по попису из 2002. године

Према попису 2002. године, број становника по општинама унутар сваког од округа дат је на следећим графичким приказима.

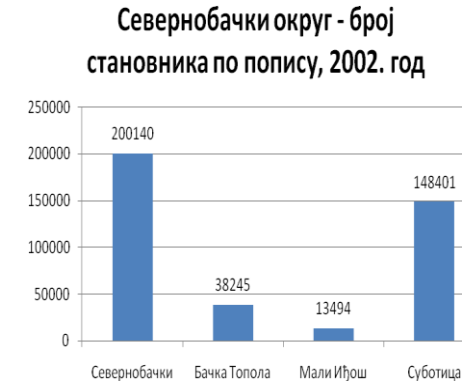

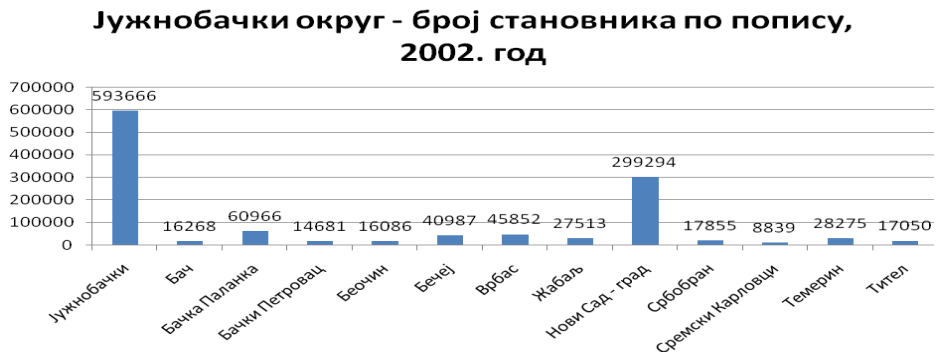

Графички приказ бр. 2

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

3.4. Становништво према националној припадности, по попису из 2002. године

Од 2.031.992 становника колико, према задњем попису живи у АП Војводини, структура становништва према националној припадности, исказано у процентима, је следећа:

	%
Срби	65,05
Мађари	14,28
Словаци	2,79
Хрвати	2,78
Југословени	2,45
Црногорци	1,75
Румуни	1,5
Роми	1,43
Буњевци	0,97
Русини	0,77
Македонци	0,58
Украјинци	0,23
Муслимани (у смислу народности)	0,18
Немци	0,16

	%
Словенци	0,1
Албанци	0,08
Бугари	0,08
Чеси	0,08
Руси	0,05
Горанци	0,03
Бошњаци	0,02
Власи	0
остали	0,26
регионални идентитет	0,5
неизјашњен	2,71
непознато	1,17

Графички приказ бр.3

Срби, којих у Војводини има 1.321.807, чине већинско становништво. Затим, по бројности, следе: Мађари (290.207), Словаци (56.637), Хрвати (56.546), Југословени (49.881), Црногорци (35.513), Румуни (30.419), Роми (29.057), Буњевци (19.766), Русини (15.626), Македонци (11.785), као и остале мање етничке скупине у које спадају Украјинци, Муслимани, Немци, Словенци, Албанци, Бугари и други (укупно има више од 26 нација и националних или етничких група).

Становници Војводине разликују се и по вероисповести. Срби, Црногорци, Румуни, Роми, Македонци и Украјинци углавном су православни, Мађари и Хрвати су католици, Русини су гркокатолици, док Словака има протестаната и католика, а постоји и одређени број муслимана и припадника других малих верских заједница.

Састав становништва према вероисповести је 2002. године био следећи: Православни (68,97%), Католици (19,11%), Протестанти (3,55%) и други.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

3.5. Становништво према годинама старости, по попису из 2002. године – приоритетне циљне групе

Према Стратегији за смањење сиромаштва Владе Републике Србије, Стратегији развоја система социјалне заштите, као и актуелним истраживањима, препоручен је рад са 7 приоритетних циљних група: деца, млади, Роми, жене, особе са инвалидитетом, избегла и интерно расељена лица и стари.

Поред тога, истиче се да су најугроженије становништво уопште у Србији па и у АП Војводини управо **деца и млади** али и **старије становништво** преко 65 година старости.

На графичком приказу бр. 4 исказан је удео деце до 14 година и удео старијих од 65 година (радно неактивног становништва) у укупном становништву по општинама у АП Војводине.

Просечан удео деце до 14 година у укупном становништву Војводине је **15,85%.** Највећи је у општини Жабаљ, а затим следе општине Мали Иђош, Пећинци и Тител, док Сомбор и Апатин имају најмање деце узраста до 14 година.

Просечан удео старијих од 65 година у укупном становништву Војводине је **15,51%.** Највећи удео старијих од 65 година, у укупном броју становника је у општинама Пландиште, Нова Црња, Житиште, Сечањ и Ириг, а најмање старијих изнад 65 година је у општини Темерин.

Природни прираштај за 2007. годину за АПВ износио је -5,2 на 1000 становника. Уз овакав негативан природни прираштај процењени број становника у АПВ у 2007. години је износио 1 991 507.

На основу ових процена удео деце до 14 година у Војводини износио би 15,54% а удео становништва старијег од 65 година 16,09%.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

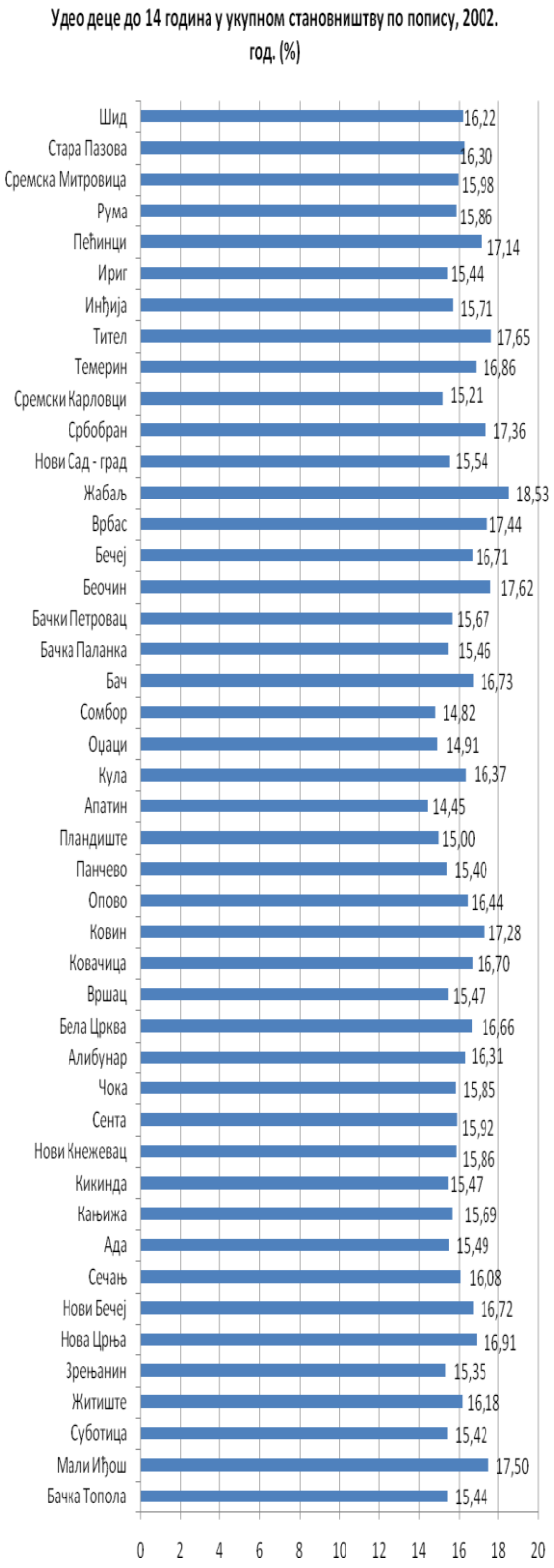

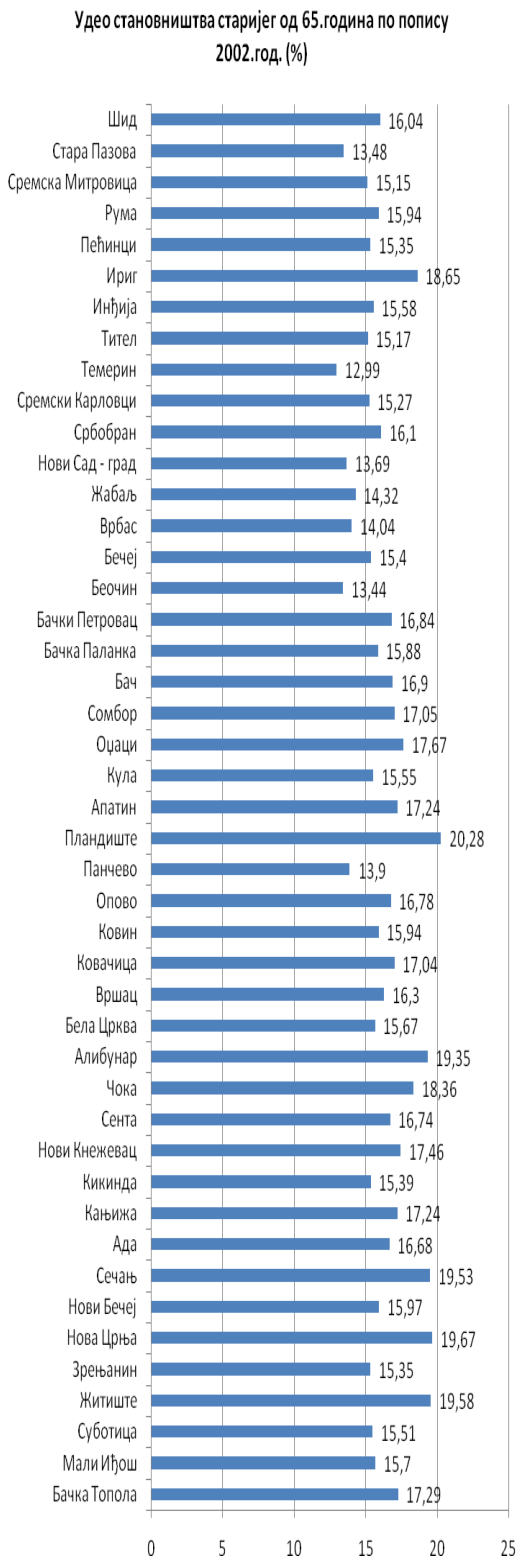

Графички приказ бр. 4

3.6. Статус општина у АП Војводини према развијености по демографском критеријуму

Према Одлуци о критеријумима за утврђивање статуса неразвијених и недовољно развијених општина у АПВ (*Службени лист АПВ, бр. 8/2006)* ***демографски критеријум*** обухвата следеће показатеље:

- Густина насељености
- Стопа негативног приридног прираштаја
- Обухват деце дечијим додатком

Општина стиче статус демографски неразвијене, односно недовољно развијене општине ако по најмање два покзатеља демографског критеријума спада у неразвијене/ недовољно развијене.

На основу тих показатеља, а према Одлуци о утврђивању неразвијених и недовољно развијених општина у Аутономној Покрајини Војводини у 2009. години наводе се следеће општине као неразвијене:

1. Алибунар,
2. Бач,
3. Житиште,
4. Нова Црња,
5. Нови Бечеј,
6. Нови Кнежевац,
7. Пландиште,
8. Сечањ и
9. Чока

Као недовољно развијене, за 2009. годину, наводе се следеће општине:

1. Апатин,
2. Бачка Топола,
3. Бела Црква,
4. Ириг,
5. Кањижа,
6. Мали Иђош,
7. Опово,
8. Оџаци,
9. Пећинци,
10. Сента и
11. Србобран

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

3.7. Становништво према радној активности у АП Војводини, на основу пописа из 2002. године

У пописима становништва, као и у виталној статистици, у погледу активности, становништво се дели на активно, на лица с личним приходом и на издржавана лица.

Графички приказ бр. 5

На графичком приказу бр. 5 се види да на територији АПВ има **59% радно *активног становништва***. Од тог броја 44% су лица старости од 15 и више година која обављају неко занимање (радно су ангажовани на одређеним пословима). Остало је радно активно становништво које чине незапослена лица која траже посао и лица која су привремено прекинула обављање свог занимања због служења војног рока (активна лица која не обављају занимање). Занимањем се сматра обављање одређених послова у циљу стицања средстава за живот.

Групу ***лица с личним приходом*** на територији АПВ чини **15%** становништва. То су становници који не припадају скупу активних лица али имају средства за живот од редовних прихода као што су: пензија (старосна, инвалидска или породична), приходи од имовине (давање у закуп стана, куће, земље, радње и сл.), или други лични приходи (инвалиднина, социјална помоћ, алиментација, стипендија и сл.).

Издржавано становништво чине лица која немају сопствена средства за живот или имају нека незнатна средства, па их већим делом издржавају родитељи, брачни друг, рођаци или друга лица, укључујући и правна лица. Ову групу на територији АПВ чини **26%** становништва.

На графикону бр. 6 који следи, приказан је проценат изрджаваног становништва по општинама у АПВ. Може се видети да највећи проценат издржаваног становништва имају општине Жабаљ, Тител и Ковин. Најмањи проценат издржаваног становништва је у општинама Суботица, Сента и Апатин.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

Издржавано становништво можемо сматрати угроженијим делом становништва с обзиром на то да немају сопствена средства за живот, нити било какве сопствене приходе.

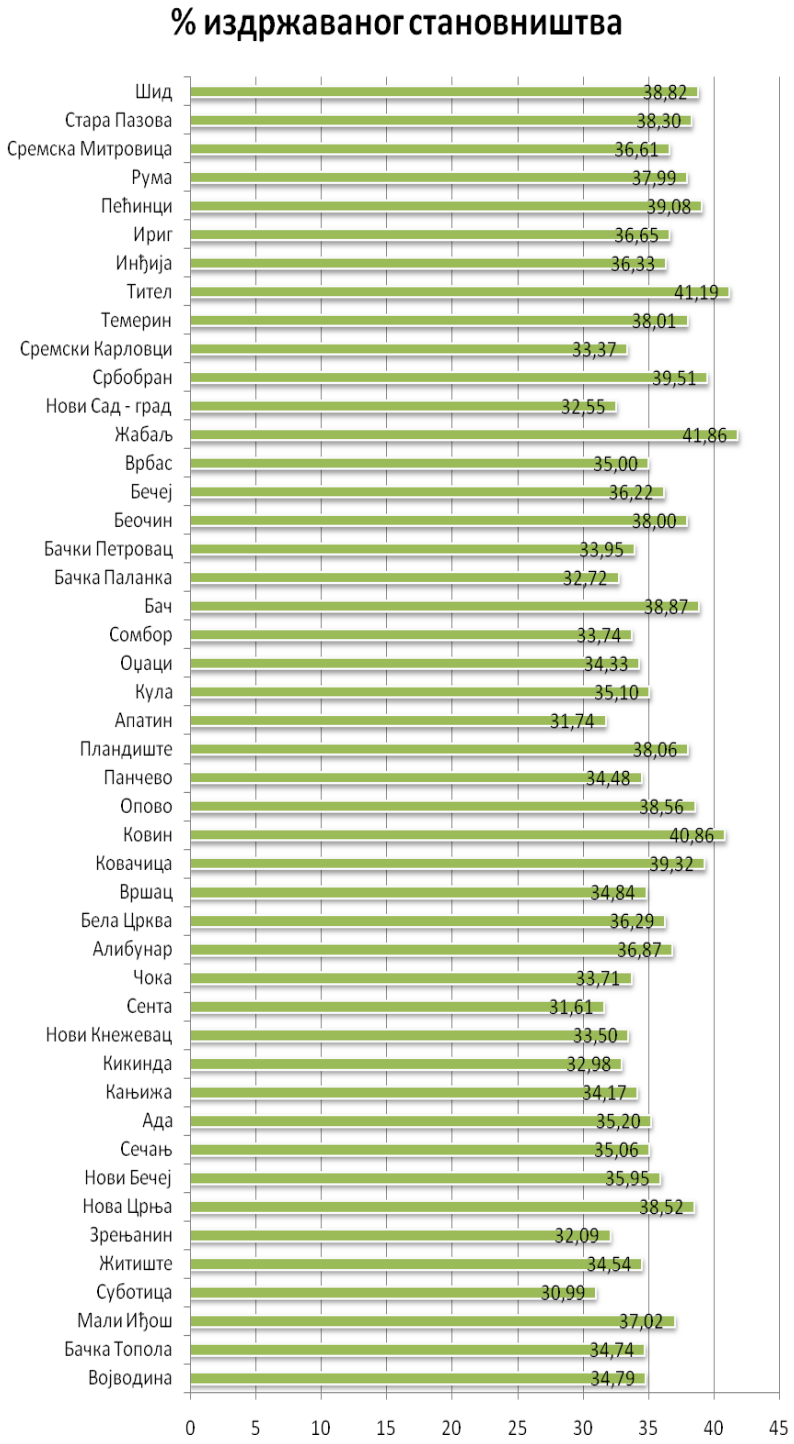

Графички приказ бр. 6

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

Према Стратегији за смањење сиромаштва Владе Републике Србије, Стратегији развоја система социјалне заштите, као и у складу са резултатима актуелних истраживања, препоручен је рад са 7 приоритетних циљних група: деца, млади, Роми, жене, особе са инвалидитетом, избегла и интерно расељена лица и стари.

Поред тога, наглашено је, да се **домаћиства са 6 и више чланова** могу сматрати угроженијим делом становништва. На графичком приказу који следи (бр. 7) види се проценат домаћинстава са 6 и више чланова по општинама у АПВ, по попису 2002.године

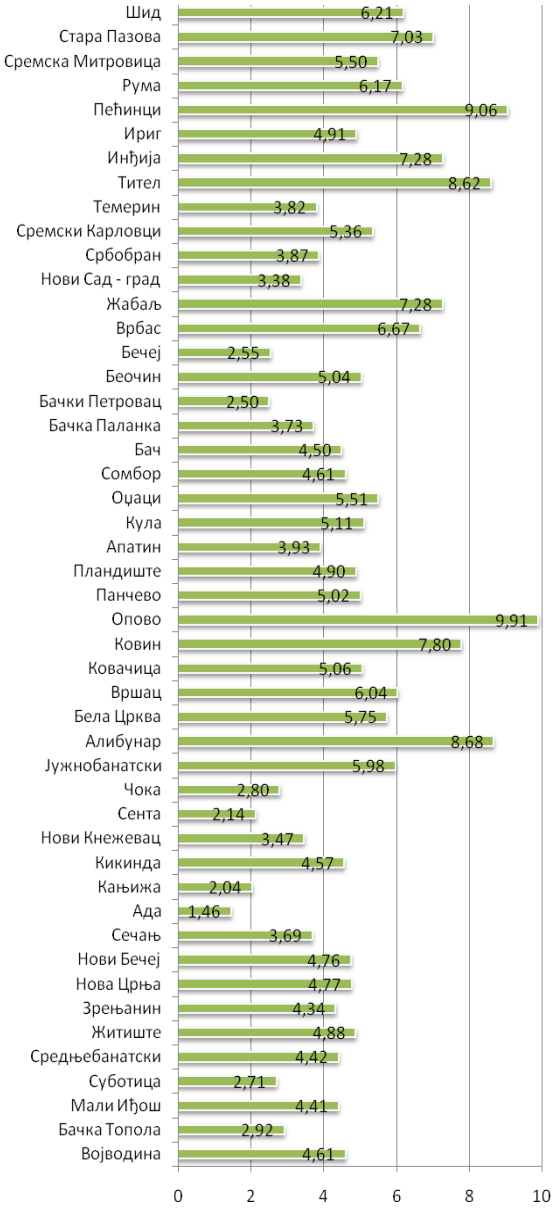

Графички приказ бр. 7

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

Највећи проценат оваквих домаћистава је у општини Опово, Пећинци, Тител и Алибунар, а најмањи проценат у општини Ада.

Просечна величина домаћинстава у Србији је три члана. Просечна домаћинства централне Србије и Војводине не разликују се значајно од просечног европског домаћинства у земљама југоисточне Европе. У укупном контингенту домаћинстава Србије најзаступљенија су двочлана домаћинства (23,8%), а следе их домаћинства са 4 члана (20,2%). У 2007. години у односу на 2002. приметан је пораст удела самачких домаћинстава (са 17,5% на 18,6%) и домаћинстава са пет и више чланова (са 16,4% на 18,2%).

Пораст удела самачких домаћинстава је очекиван, првенствено због поодмаклог процеса старења становништва, због чега расте број самачких домаћинстава како у градским тако и у сеоским срединама. Такође, на сеоским подручјима су заступљенија самачка старачка домаћинства (20,9% у селима према 15,1% у градовима). С друге стране, пораст удела вишечланих домаћинстава у земљи ниског наталитета указује на широко раширену традицију заједничког живота више генерација. Ова појава је више изражена у ванградским насељима. Разлоге за то треба тражити и у недовољном степену економске и материјалне сигурности која спутава осамостаљивање породица.

3.8. Анализа незапослености

Једна од основних димензија социјалне искључености грађана у АПВ је незапосленост.

Искљученост из сфере рада не условљава само депривацију у постизању и одржавању адекватног нивоа примања и финансијску сигурност, већ узрокује и озбиљну искљученост из социјалних мрежа које се стварају на радном месту.

Незапосленост, посебно трајна, подразумева и ускраћеност за бенефиције које радна позиција са собом носи, а то су, пре свега, системи осигурања (пензионо и здравствено), па се незапосленост озбиљно рефлектује на осећај сигурности и на дуже стазе.

Са становишта искључености, важно је имати у виду да групу оних који тренутно немају никакав посао чини скоро сваки трећи радно способни грађанин.

Када говоримо о угрожености по неколико основа (незапосленост, припадност некој од идентификованих угрожених/рањивих циљних група, низак ниво образовања...), онда је у том светлу неопходно приказати и следеће резултате истраживања и саопштења који говоре о незапослености када су **млади** у питању.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

Значајна је веза између узраста и незапослености. **Највећи број незапослених, а који тренутно активно траже посао, налази се у групи најмлађих радно способних становника.**

Према евиденцији Националне службе за запошљавање у Србији је незапослено око 200 000 младих старости између 15 и 30 година, од тога око 50 000 има само основно или никакво образовање. Стопа незапослености младих од 15 до 24 године износи 40,7 одсто, **а стопа незапослених младих од 25 до 34 године износи 20,4 одсто.**

Укупан број незапослених у АПВ, на дан 31.12.2007. године износио је **215 339**. На графичком приказу бр. 8 може се видети број незапослених по општинама у АП Војводини.

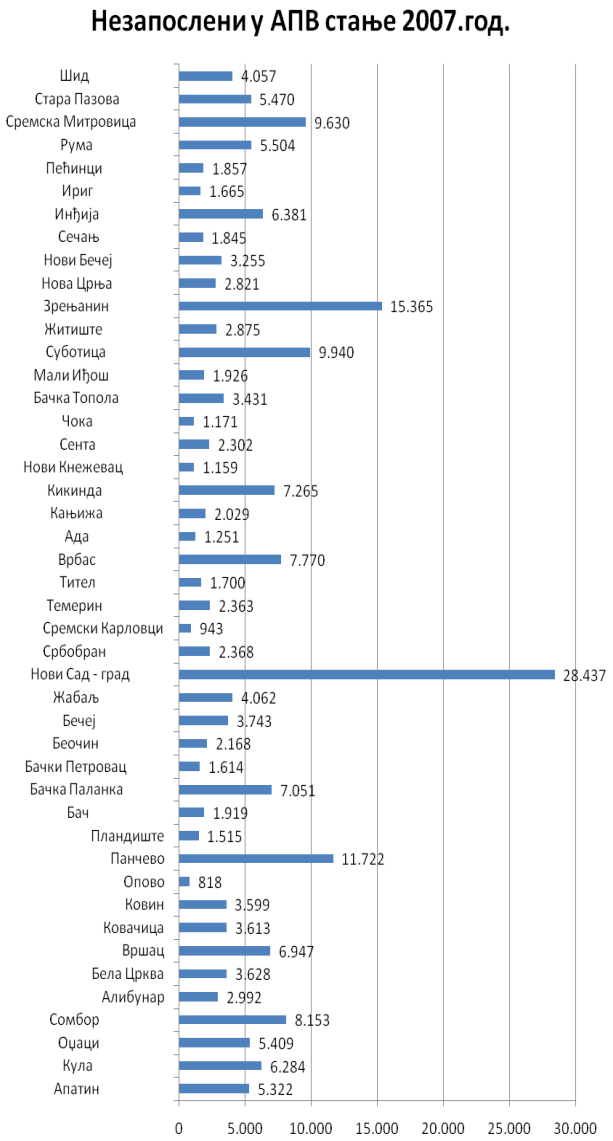

Графички приказ бр. 8

Војводина је 2007. године имала 108 незапослених на 1000 становника. Гледано по општинама у најнеповољнијем положају, ако се посматра незапосленост, јесу општине Нова Црња, Бела Црква, Врбас и Апатин, са највећим бројем незапослених на 1000 становника, затим следе Оџаци, Житиште, Жабаљ, Ириг и Мали Иђош. (графички приказ бр. 9).

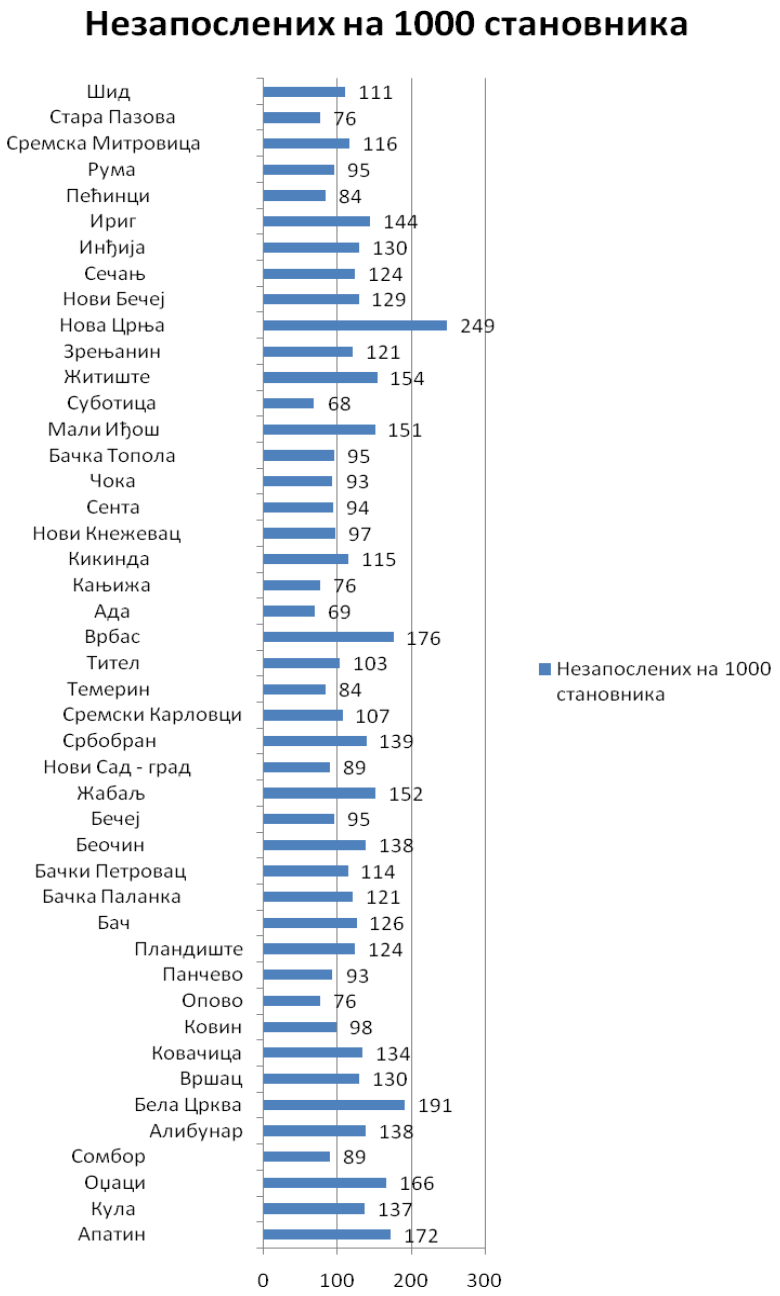

Графички приказ бр. 9

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

На основу упоредних података, приказаних на графикону бр. 10 приметан је пораст броја незапослених од 2007. до ове године у следећим општинама: Суботица, Мали Иђош, Бачка Топола, Чока, Кањижа, Ада, Врбас, Темерин, Србобран, Нови Сад, Бечеј, Бачка Паланка, Бач, Опово и Ковачица.

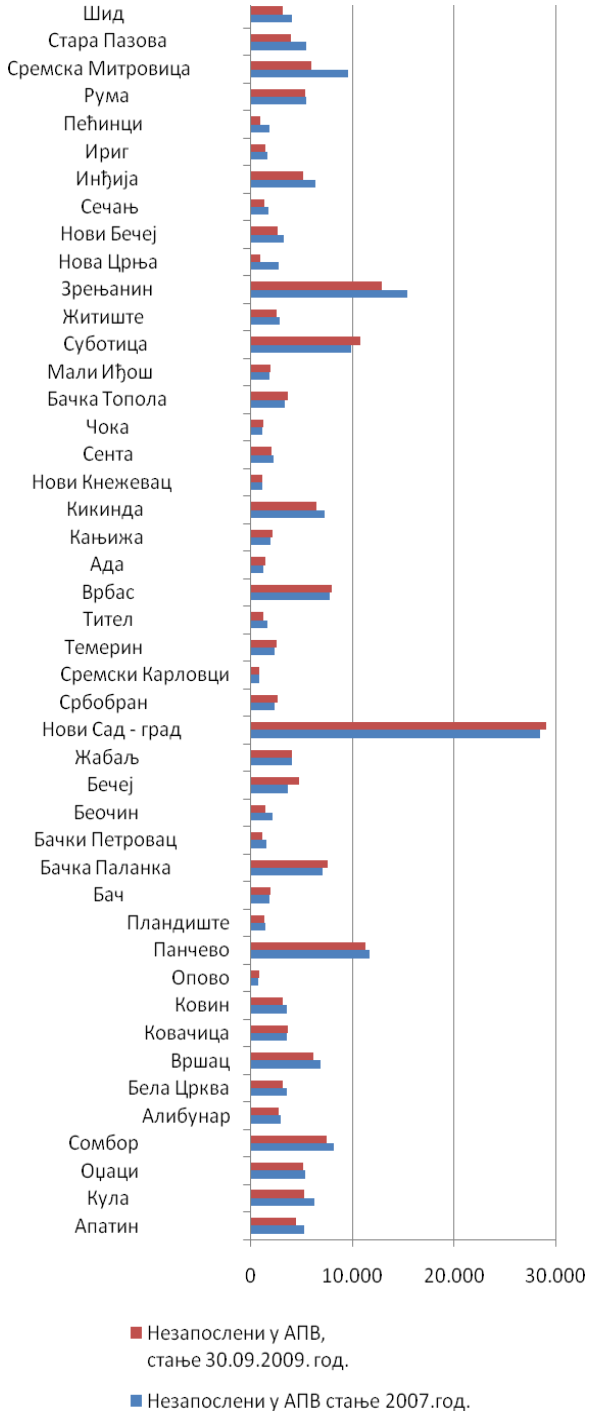

Графички приказ бр. 10

Значајно је поменути да су према Стратегији за смањење сиромаштва, као угрожене, идентификоване циљне групе **незапослених без квалификација и незапослене жене.** Резултати истраживања структуре незапослених у Србији показују да је међу незапосленима више жена него мушкараца, без обзира на степен образовања.

Од укупног броја незапослених на територији АПВ, 87 658 **(40,7%)** су **без квалификација** (полуквалификовани - приучени и неквалификовани са нижом стручном спремом). Највише незапослених без квалификација је у општинама Србобран и Нови Кнежевац, што се може видети из графичког приказа бр.13.

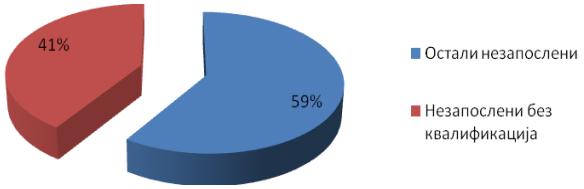

Графички приказ бр. 11

Од укупног броја незапослених у АПВ, 112 190 **(52,2%) чине жене.** При том је потребно нагласити да жене имају поебно тежак положај на тржишту рада имајући у виду да спадају у категорију теже запошљивих, дуже чекају на посао, чешће су запослене на одређено време. Женама су теже доступне руководеће позиције, а њихова примања за послове исте тежине су нижа од зараде мушкараца у Србији. Ово су показали резултати истраживања Савета за равоправност полова Републике Србије и програма за развој Уједињених нација (UNDP) које је спроведено у периоду од 2000.-2007. године.

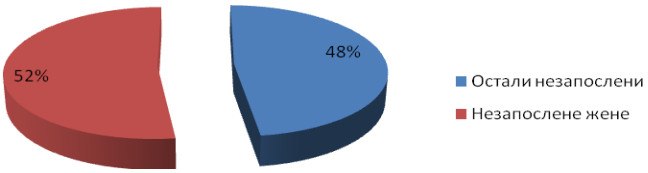

Графички приказ бр. 12

Оно што се може уочити, јесте да је највећи удео **незапослених жена** у општинама Темерин и Панчево, што се може видети на графичком приказу који следи (бр. 13).

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

% незапослених без квалификација % незапослених жена

стање 2007. год.

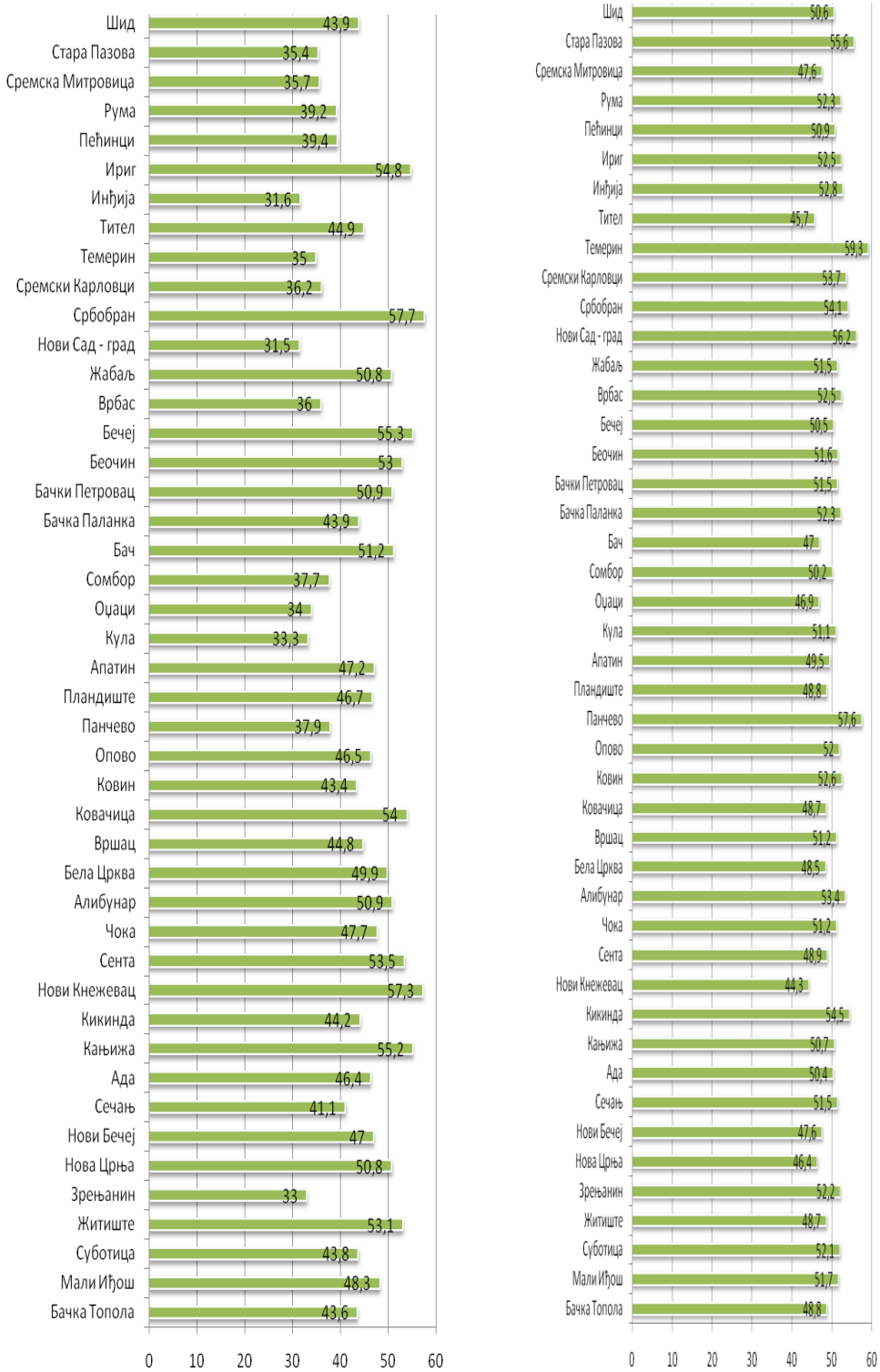

Графички приказ бр. 13

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

Овакво стање по питању незапослености регистровано је 2007. године.

Према подацима из Студије о животном стандарду „Србија 2002. – 2007.", приметан је пораст активног становништва захваљујући нешто израженијем порасту активних који су ангажовани у неформалном сектору.

Међутим, у овом тренутку не може се заобићи или игнорисати чињеница да су околности ове 2009. године неповољније услед актуелне ситуације на пољу светске економске кризе и лоше привредне ситуације у Србији, као и услед смањеног броја радних места у неформалном сектору односно зони сиве економије и области сезонских послова (који најчешће јесу основни извор прихода за циљне групе о којима говоримо).

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

3.9. Просечне зараде по општинама 2002. - 2008. године

Просечне зараде у периоду од 2002. до 2008. године, што је приказано на графичком приказу бр.14, гледано по општинама у АПВ кретале су се у доста широком распону од 23 143 динара до 62 263 динара. Најнижу просечну зараду бележе општине Пландиште, Бач и Житиште, а на врху лествице су општине Пећинци и Беочин, које имају највише зараде у АПВ.

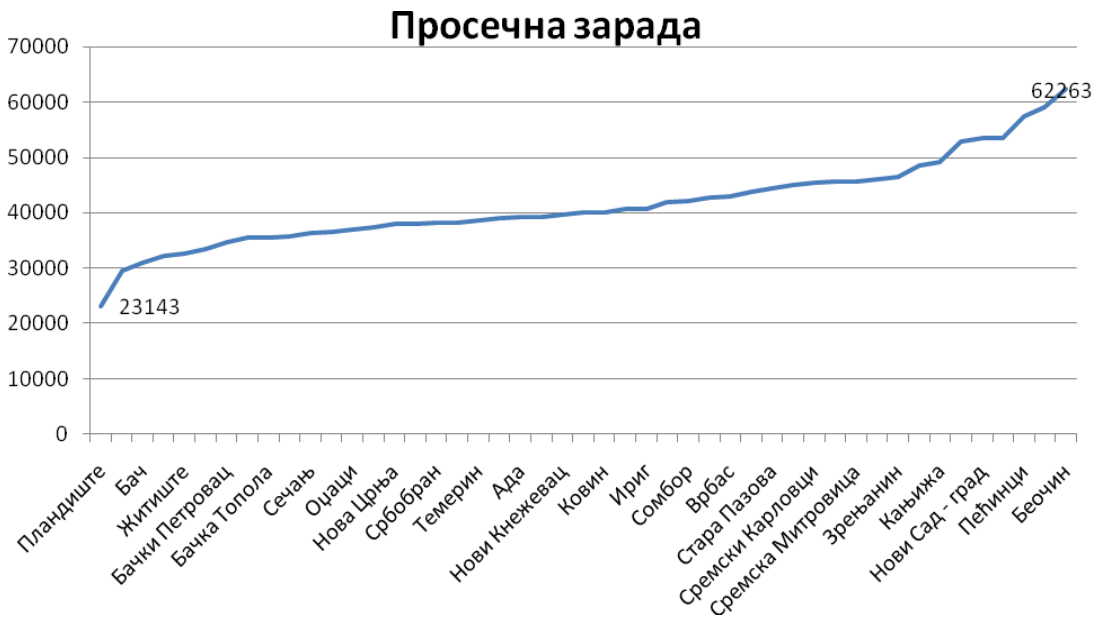

Графички приказ бр. 14

Према Одлуци о критеријумима за утврђивање статуса неразвијених и недовољно развијених општина у АПВ (*Службени лист АПВ, бр. 8/2006)* по ***критеријуму запослености***, који се мери следећим показатељима:

- Стопа запослености
- Стопа активитета радне снаге
- Стопа незапослености

у 2009. години се као неразвијене наводе следеће општине:

1. Ириг,
2. Ковачица,
3. Нова Црња,
4. Опово,
5. Сремски Карловци,
6. Тител и
7. Чока.

Недовољно развијене у 2009. години су следеће општине:

1. Алибунар,
2. Апатин,
3. Бела Црква,
4. Жабаљ,
5. Житиште,
6. Мали Иђош,
7. Оџаци и
8. Србобран

По критеријуму ***економске развијености*** који се мери следећим показатељима

- Кориговани народни доходак
- Текући приход буџета општине по становнику
- Промет у трговини на мало по становнику
- Учешће друштвеног производа од пољопривреде, лова, шумарства и водопривреде у укупном друштвеном производу

неразвијене у 2009. години су:

1. Бела Црква,
2. Мали Иђош,
3. Оџаци,
4. Пландиште,
5. Тител и
6. Чока.

Док су недовољно развијене општине:

1. Ада,
2. Алибунар,
3. Бач,
4. Бачка Топола,
5. Бачки Петровац,
6. Жабаљ,
7. Житиште,
8. Инђија,
9. Ириг,
10. Ковачица,
11. Ковин,
12. Нова Црња,
13. Нови Бечеј,
14. Нови Кнежевац,
15. Опово,
16. Сечањ,
17. Сремски Карловци и
18. Шид.

3.10. Анализа локалних стратешких докумената развоја социјалне заштите

На територији АП Војводине током последњих неколико година око 70% општина/градова урадило је и усвојило Стратешки план развоја социјалне заштите.

Општине/градови су приступиле изради овог документа кроз пројекте иницране од стране Министарства рада и социјалне политике, а уз финансијску подршку Програма за развој Уједињених нација и Програма за развој Велике Британије и Владе Краљевине Норвешке. Покрајински завод за социјалну заштиту је активно учествовао и пружао стручну подршку током процеса планирања на локалном нивоу.

Процес израде документа подразумевао је формирање Савета или Одбора за планирање социјалне политике на локалном нивоу. Савет је међусекторско тело и углавном су га чинили кључни представници различитих установа/организација са локалног нивоа.

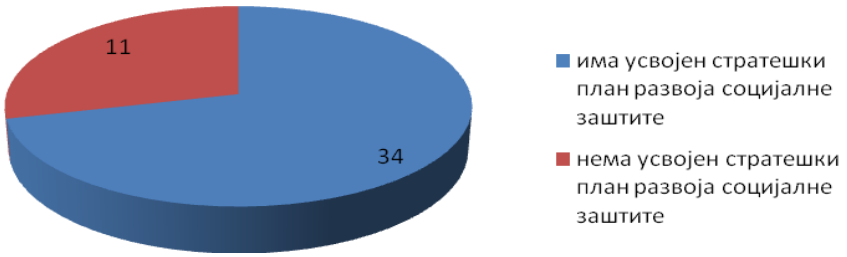

Графички приказ бр. 15

Анализом наведених стратешких докумената, дошли смо до информација значајних за преглед стања социјалне заштите у АПВ.

Стратешки документ развоја социјалне заштите, нису урадиле следеће општине: Рума, Беочин, Ириг и Србобран. Неке од општина су тренутно у процесу креирања овог документа – Град Нови Сад, општине Житиште, Нова Црња, Сечањ, Ада, Нови Кнежевац и општина Темерин.

Приоритети на нивоу Војводине у систему социјалне заштите, у наредном петогодишњем периоду, готово за све општине које су урадиле стратешки план су:

1. Стари
2. Деца и млади
3. Особе са инвалидитетом

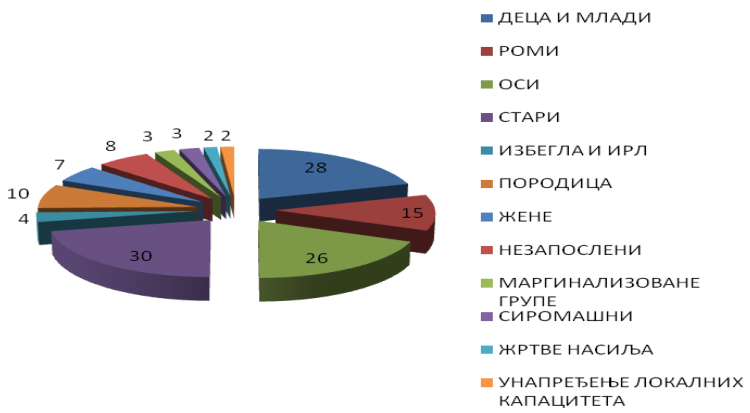

Графички приказ бр. 16

У свим општинама, са изузетком једне, у којима је реализован процес стратешког планирања, као приоритетна циљна група са којом општина намерава да ради, тј. чије стање жели да унапреди, препозната је циљна група **стари**.

Само у Чоки, стари нису препознати као приоритетна циљна група, али је као приоритет наведено унапређење локалних капацитета као и унапређење положаја сиромашног становништва, што наравно индиректно може да се односи и на популацију старијих.

Такође, циљна група **деца и млади** је препозната у готово свим општинама као једна од приоритетних (у 29 општина). У оквиру ове групе, неке општине су препознавале и специфичне подгрупе као што су: деца и млади са поремећајем у понашању, као што је то случај у општини Кула где је ова подгрупа управо препозната као приоритет. У Тителу и Чоки деца и млади нису идентификовани као приоритет, али како што је већ речено у општини Чока идентификовани приоритети могу да се односе и на популацију деце и младих. У општини Тител ово није приоритетна циљна група већ су то старије и незапослено становништво.

Поред тога, значајно је рећи да је велики број општина (26) увидео значај унапређења положаја **особа са инвалидитетом**.

Интензивнијим укључивањем у живот локалне заједнице, активностима које ће допринети запошљавању и другим мерама и акцијама значајно се може спречити даље друштвено искључивање ове групе. Рад са овом циљном групом није препознат као приоритет само у следећим општинама: Бач, Бачки Петровац, Бечеј, Житиште и Чока.

Поред неких других специфичних приоритетних циљних група које су идентификоване у појединим општинама/градовима (душевно оболели, особе са комбинованим сметњама, млади са поремећајем у понашању, жртве насиља и сиромашни), важно је истаћи да је **мали број** општина препознао као један од приоритета, **незапослене** и **жене** као циљну групу.

Незапослени су идентификовани као приоритет у 8 општина (Бачка Топола, Кањижа, Ковин, Сента, Стара Пазова, Суботица, Шид и Тител), а жене само у 7 општина (Ковачица, Зрењанин, Ковин, Нови Бечеј, Панчево, Пландиште и Сомбор). Ово се истиче са тог аспекта да су ове циљне групе препознате као неке од угрожених у оквиру релеватних националних стратешких докумената.

Наравно, овде се мора истаћи неминовност преклапања између ових циљних група, односно угроженост и искљученост по неколико основа - као припадника неке рањиве групе (ОСИ, Роми, жене...) у садејству са незапосленошћу на пример.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

Кретање броја корисника социјалне заштите

Подаци центара за социјални рад са територије АП Војводине показују да је у периоду од протеклих шест година укупан број корисника углавном растао, што је праказано на графичком приказу бр.17.

Графички приказ бр. 17

Као што се може видети на графичким приказима бр. 18 и бр. 19 корисници услуга центара за социјални рад 2002. године чинили су 5% од укупног броја становништва, док се 2008. године број корисника попео на 8%.

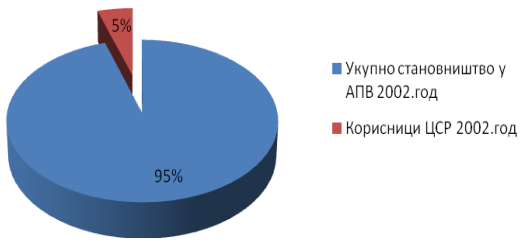

Графички приказ бр. 18
Проценат корисника услуга центара за социјални рад у Војводини у 2002. години

Графички приказ бр. 19
Проценат корисника услуга центара за социјални рад у Војводини у 2008. години

У односу на остала подручја Србије, АП Војводина има највећи удео корисника социјалне заштите у укупном становништву.

На континуирано повећање броја корисника центара за социјални рад, као кључних институција социјалне заштите, наравно, утицали су различити демографски, политички и економски трендови, међу којим се по својим негативним последицама првенствено морају издвојити осиромашење становништва и висока стопа незапослености, пораст броја дисфункционалних породица, старење становништва, избеглиштво или расељеност, тежак положај особа са инвалидитетом, Рома и других рањивих група (што су и препознати приоритети у стратешким плановима општина/градова).

У 2008. години у Србији је порастао број становника који живе испод линије сиромаштва на 7,9% (податак који је изнет на конференцији о примени Стратегије за смањење сиромаштва и односи се на територију Србије у целини).

Најугроженије групе су необразовано становништво (без или само са основном школом), деца до 13 година старости, домаћинства са 6 или више чланова, старачка (65+) домаћинства, домаћинства која живе у руралним подручјима и жене.

Корисници права на материјално обезбеђење породице

Према Закону о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана, право на материјално обезбеђење породице (МОП) може да оствари појединац, односно породица без прихода или са приходом испод минималног нивоа социјалне сигурности, уз испуњење свих додатних услова који се односе на поседовање имовине, њено коришћење, могућност издржавања од стране сродника, радну способност и могућност запошљавања.

У овој Анализи детаљније смо се бавили структуром корисника управо овог права имајући у виду наведене услове који су неопходни за његово стицање, а који су управо кључни фактори у настанку сиромаштва па и социјалне искључености, односно који могу појединца или породицу да доведу у стање социјалне угрожености.

Идентификовањем ових фактора (незапосленост, радна неспособност, одсуство породице као подршке), али и њихово могуће садејство са другим чиниоцима (припадност маргинализованој/рањивој групи, живот у руралном подручју), са оправдањем би се могли издвојити одређени делови становништва на које је потребно усмерити интензивнију подршку у смислу материјалне или неке друге врсте подршке коју систем социјалне заштите може да понуди.

Гледајући дугорочно најсврсисходније јесте развијати различите услуге социјалне заштите или сервиса подршке у локалној заједници, у природном окружењу корисника, имајући у виду њихов најбољи интерес, чиме се пружа подршка кориснику и растерећује породица. Такође, као значајна мера се може препоручити подршка активном запошљавању становништва.

Овоме у прилог говоре и резултати који су добијени у праћењу примене Стратегије за смањење сиромаштва за период 2007. до 2008. године као и емпиријско истраживање сиромашних старијих грађана у Србији. Процене су да у Србији без КиМ живи око 120 000 старијих грађана без личних прихода и у дубоком сиромаштву, најчешће старијих жена, односно старијих особа које живе у сеоским подручјима.

Неповољан положај угроженог становништва мора се посматрати и у светлу чињенице да је у складу са важећим законским прописом праг минималне социјалне сигурности (који је основа за стицање права на МОП), знатно нижи од утврђеног прага сиромаштва.

Резултати истраживања о броју и структури корисника МОП-а у АП Војводини

За потребе анализе стања у систему социјалне заштите Покрајински завод је реализовао истраживање са циљем да се утврди број и структура корисника МОП-а.

Истраживањем је обухваћено **40 Центара за социјални рад** са територије Војводине, који су доставили своје расположиве податке, на основу упитника који им је био упућен.

Потребно је нагласити да у анализи **структуре корисника** МОП-а нису обухваћени корисници Центра за социјални рад града Новог Сада (разлози су техничке природе-подаци се прикупљају по другачојој форми), па је само податак о **укупном броју** корисника овог центра ушао у анализу[1].

Ово се истиче наравно имајући у виду да је највећи број корисника МОП-а са територије Новог Сада (6 631 од укупно 32 451). Ово се може видети на графикону бр.20 на којем је приказан број корисника права на МОП по општинама у Војводини у 2009. години[2].

[1]Неопходно је да се креира и уведе јединствен формат за праћење и извештавање како о раду центара за социјални рад, тако и установа које пружају услуге корисницима у систему социјалне заштите. На овај начин омогућено би било квалитетније сагледавање и праћење стања у систему као и његово унапређивање. Оваквим приступом избегли би се постојећи методолошки проблеми. Активности на изради новог Формата за извештавање центара за социјални рад и установа у систему социјалне заштите су у току, а реализују их Републички и Покрајински завод за социјалну заштиту.

[2] Подаци се односе на период јануар-септембар текуће године

Број корисника права на МОП по општинама у Војводини за првих девет месеци 2009. године

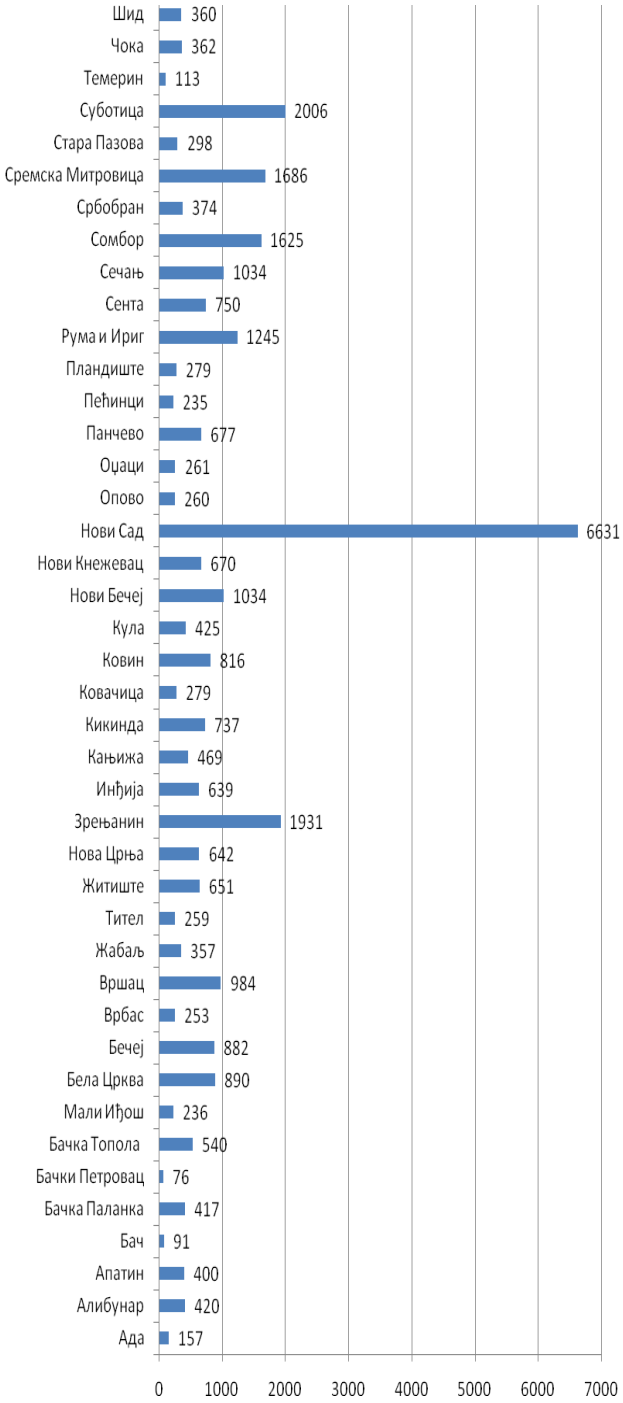

Графички приказ бр. 20

Број домаћинстава које остварују право на материјално обезбеђење се повећавао у претходних неколико година, што се види на графичком приказу бр.21.

Тренд пораста броја домаћинстава корисника МОП-а у периоду 2008. - 2009. године

Графички приказ бр. 21

На крају 2008. године обухват породица са овим правом у укупном броју породица износио је **3,5%** а према последњим подацима за 2009. (подаци се односе на првих девет месеци ове године) којима располаже Завод, тај проценат се повећао и износи око **4,5%.**

Структура породица корисника МОП-а је веома различита. Према броју чланова домаћинстава корисника који остварују право на МОП структура је следећа:

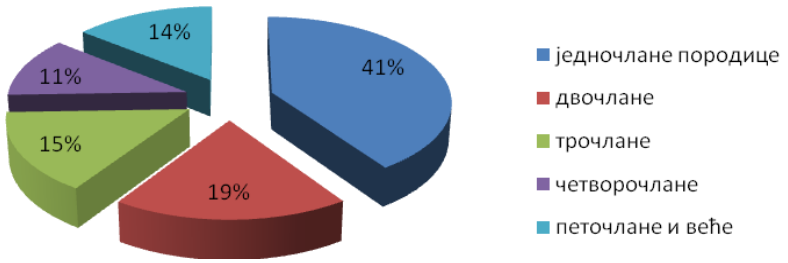

Графички приказ бр. 22
Структура корисника МОП-а по броју чланова породице

У укупном броју породица које су остварилe право на МОП налази се 41% појединаца, 19% чине породице са два члана, 15% са три, 11% са четири и 14% су петочлане и веће породице.
Ако посматрамо структуру корисника МОП-а у АП Војводини **према полу**, можемо видети да су жене заступљеније (**59%** су носиоци жене).

Структура корисника МОП-а по полу:

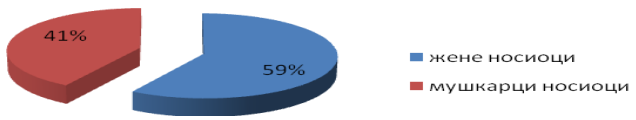

Графички приказ бр. 23

Ово је свакако у складу да претходно изведеним констатацијама да су жене једна од приоритетних – угрожених циљних група. Оно што додатно отежава положај ове циљне групе је фактор незапослености односно запосленост на одређено време и на пословима који су слабије плаћени.

Старосна структура корисника МОП-а је такође различита, као што се види из графичког приказа бр.24.

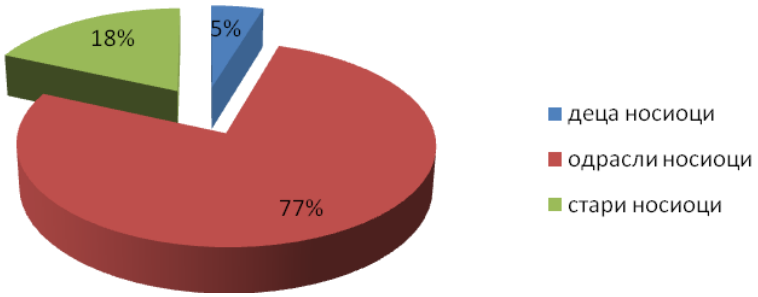

Графички приказ бр. 24
Структура корисника МОП-а по узрасту

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

У највећем уделу носиоци права на МОП су **одрасле особе** (**77%**), а потом следе носиоци који припадају групи **старијег** становништва (**18%**), и **деца** као најмање заступљена са **5%.**

Ако говоримо о деци као о приоритетној угроженој циљној групи, у укупном броју породица које остварују право на МОП, што је 25 820 породица (ово је податак који не укључује Нови Сад), имамо **21 788-оро деце.** Деца су, као што је већ речено носиоци права на МОП у 5% случајева.

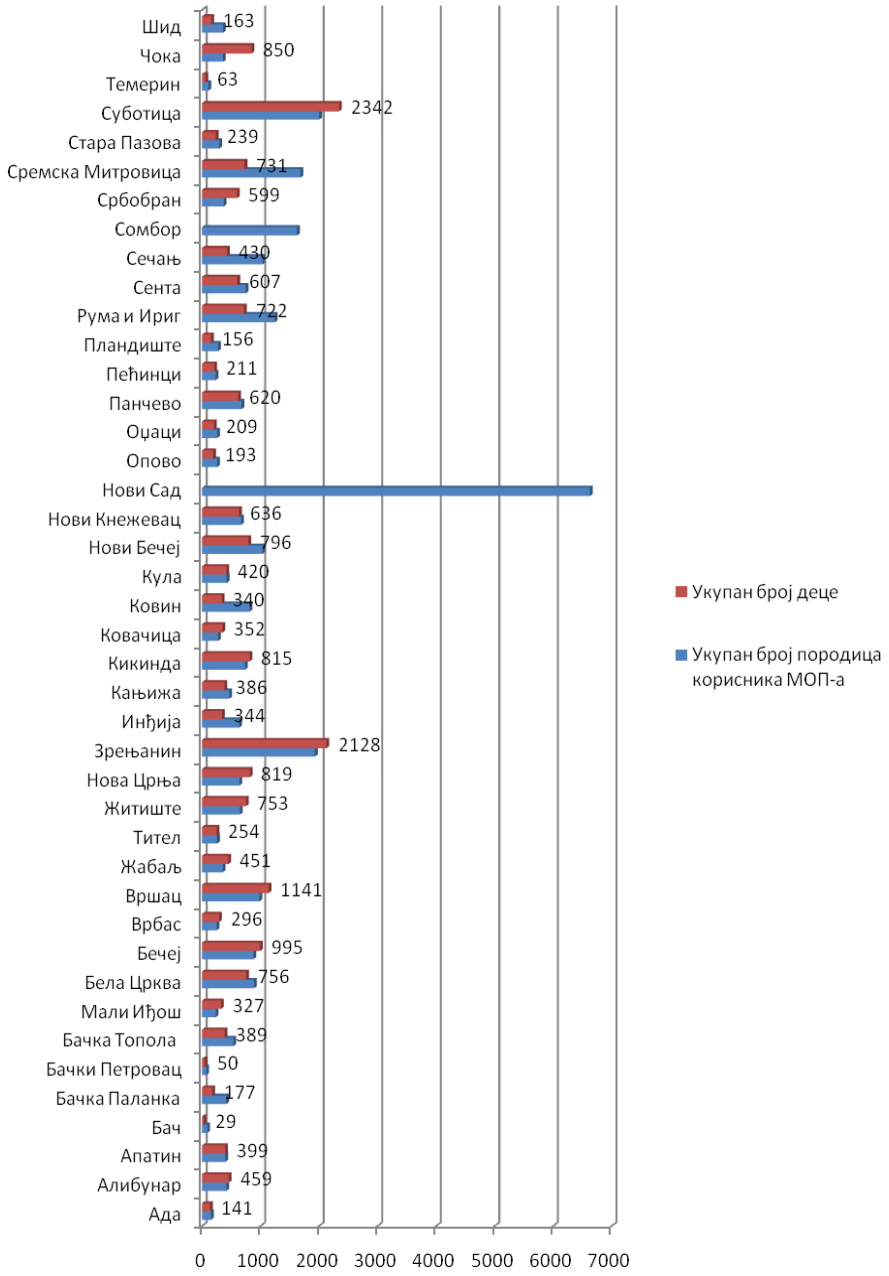

Графички приказ бр. 25
Број деце која користе МОП у укупном броју породица корисника МОП-а

Ако посматрамо овакву структуру, односно расподелу средстава која иду из МОП-а, у којој су највећи удео корисника одрасле особе, могли бисмо закључити да значајано велики део ових средстава иде одраслим носиоцима који у основи јесу радно активно становништво, односно радно способнима (а у мањем уделу корисницима који су радно неспособни и којима је ова врста помоћи уствари најпотребнија).

Овакве тенденције у сваком случају отварају могућност да се интервенише у простору активирања корисника и спречавања њихове даље пасивизације и зависности од социјалних служби, подстицања на запошљавање и пружање подршке у запошљавању (преквалификације, доквалификације, запошљавање кроз јавне радове итд).

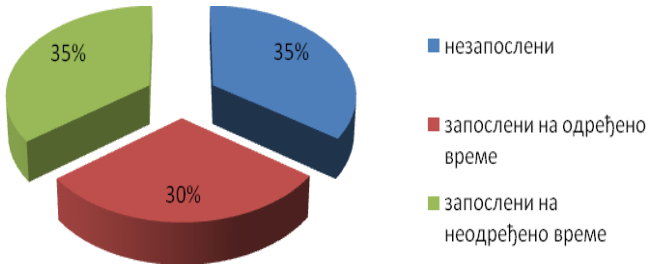

Графички приказ бр. 26
Структура корисника МОП-а према активности

Као што се на графичком приказу бр. 26 види, приближно је трећина корисника МОП-а из категорије назапосленог становништва, две трећине су запослени на одређено или чак неодређено време, али са веома малим примањима чиме испуњавају критеријуме за признавање права на МОП.

4.0. ЗАКЉУЧЦИ:

- Процеси стратешког планирања на националном и локалном нивоу који су реализовани у претходном периоду (у АП Војводини у већини општина/ градова) представљају добру полазну основу за унапређење система социјалне заштите и ефикасније и ефективније фунционисање на свим нивоима. Ове активности су део целокупног процеса реформе социјалне заштите и процеса децентрализације система.

- Стратешко планирање на националном, регионалном (кластер) и локалном нивоу подстакло је и отворило могућност развоја партнерства, пре свега између државног и невладиног сектора, а требало би да омогући и постепено али интензивније укључивање приватног сектора, у складу са једним од основних принципа реформе социјалне заштите који се односи на плуралитет пружалаца услуга на локалном, регионалном и националном нивоу.

- Покрајински завод за социјалну заштиту је учествовао у изради стратешких планова развоја социјалне заштите у свим општинама у АП Војводине које су креирале и развиле овај документ, пружајућу стручну и консултативну подршку.

- У АП Војводини 34 општине имају усвојен Стратешки план развоја социјалне заштите, а према информацијама којима располаже Завод у 7 општина је процес стратешког планирања у току.

- Током израде локалних стратешких докумената, готово све општине су као приоритетне циљне групе у наредном петогодишњем периоду препознале:

  1. старе,
  2. децу и младе и
  3. особе са инвалидитетом.

- Генерално, грађани **старији од 65 година** се сматрају угроженим делом становништва. Највећи удео старијих од 65 година, у укупном броју становника је у општинама Пландиште, Нова Црња, Житиште, Сечањ и Ириг. При том све ове општине имају статус демографски неразвијених општина.

- **Деца и млади** такође се сматрају угроженијим делом становништва. Највећи проценат деце и младих у укупном броју становника је у општини Жабаљ, а затим следе општине Мали Иђош, Пећинци и Тител, док Сомбор и Апатин имају најмање деце узраста до 14 година. Упркос чињеници да су Мали Иђош и Пећинци општине са великим уделом деце и младих у структури становништва, оне према демографском критеријуму ипак спадају у круг недовољно развијених.

- У 26 војвођанских општина као приоритет идентификована је потреба унапређење положаја **особа са инвалидитетом**. Из овога може да следи закључак како су особе са инвалидитетом и њихове потребе до сада, готово у свим срединама маргинализоване.

- Издржавано становништво чине лица која немају сопствена средства за живот или имају нека незнатна средства, па их већим делом издржавају родитељи, брачни друг, рођаци или друга лица, укључујући и правна лица. **Највећи проценат издржаваног становништва имају општине Жабаљ, Тител и Ковин.** Један од разлога за то може да буде и чињеница да имају велики удео деце и младих који припадају радно неактивном становништву (општине Жабаљ и Тител).

- **Домаћистава са 6 и више чланова** која се сматрају угроженијим и укупном контингенту становништва највише је **у општинама Опово, Пећинци, Тител и Алибунар.**

- Када је незапосленост у питању у најнеповољнијем положају јесу општине **Нова Црња, Бела Црква, Врбас и Апатин**, са највећим бројем незапослених на 1000 становника, затим следе Оџаци, Житиште, Жабаљ, Ириг и Мали Иђош. Поред тога пораст броја незапослених у последње две године је забележен у следећим општинама: Суботица, Мали Иђош, Бачка Топола, Чока, Кањижа, Ада, Врбас, Темерин, Србобран, Нови Сад, Бечеј, Бачка Паланка, Бач, Опово и Ковачица. Све поменуте општине имају статус неразвијене односно **недовољно развијене по критеријуму запослености** али и **по критеријуму економске развијености** (изузимајући општину Апатин која је развијена у економском смислу).

- Реформом система социјалне заштите предвиђена је **децентрализација и деинстиционализација система**, процеси који морају да теку паралелно са развојем социјалне заштите на локалном нивоу, те је потребно и даље **подржати ове процесе**. Децентрализација система подразумева и адекватну **финансијску и фискалну децентрализацију** и финансијску подршку локалним самоуправама без које развој не може ни да буде у пуном обиму. Неопходно је да се обезбеде системска решења којима би се локалним самоуправама, поред трансфера финансијских средстава, омогућило и стицање или убирање сопствених прихода из наплата општинских пореза и такси за сервисирање отворених облика заштите и услуга у локалној заједници. На овај начин створили би се предуслови да локалне заједнице преузму обавезу и бригу о потребама својих грађана у пуном капацитету.

- Завод је у претходном периоду пружио значајну стручну подршку локалним самоуправама у успостављању нових услуга у отвореној заштити и развијању услуга у складу са нацртом минималних стандарда квалитета услуга. Међутим, све ове услуге покренуте су и финансијски подржане од стране Министарства рада и социјалне политике као пројекти са коначним циљем да постану одрживе, тј. да локална самоуправа настави даље финансирање. Међутим, без финансијске децентрализације то ће бити тешко изводљиво.

- **Анализа стања у систему социјалне заштите** у АП Војводини ради унапређење социјалне заштите, коју је Завод урадио, представља **полазну основу** истраживања у времену које следи, а у складу са расположивим финансијским средствима и актуелним економским приликама.

5.0. ПРЕПОРУКЕ:

- У наредном периоду потребно је да се **подстакне процес стратешког планирања у срединама где до сада то није урађено или завршити и усвојити документа у општинама у којима је овај процес у току**. Завод је оспособљен и има стручне капацитете да са својим ресурсима подржи процес развоја стратегија и у општинама које то до сада нису урадиле, као и за развијање Стратегије унапређења социјалне заштите на нивоу АП Војводине која је неопходна.

- На бази података којима располаже Завод, процењује се да је неопходна **интензивија подршка свим општинама у реализацији стратешких планова**, посебно финансијска, као и континуирано праћење реализације и испуњеност стратешки зацртаних циљева и задатака, кроз интензиван како интерни тако и екстерни мониторинг и евалуацију имплеметације локалних стратешких докумената.

- Како би процеси деинституционализације и децентрализације система могли адекватно да се одвијају неопходна је **стална подршка актерима на локалном нивоу**. Значајно је да се иницира и подржи развој партнерских пројеката и подстиче умрежавање на пољу развоја иновативних услуга у локалној заједници.

- Децентрализација система подразумева и адекватну финансијску подршку локалним самоуправама без које нема развоја ни једне средине у пуном обиму.

- Завод ће у даљем периоду радити на **јачању партнерства између сектора** али и уопште на **промовисању социјалне заштите и социјално одговорног понашања и односа према грађанима**, како појединаца тако и приватног, цивилног и јавног сектора, кроз њихове активности.

- Препоручује се свим актерима активније ангажовање на плану **социјалног дијалога** као и **промовисање концепта социјалне укључености/ искључености** категорија становништва.

- Услуге социјалне заштите на локалном нивоу морају да се развијају, у складу са идентификованим приоритетима и да одговарају потребама корисника којима су намењене.

- У циљу рационалнијег и ефикаснијег располагања средствима која су намењена за социјалну заштиту, препорука је да се **развијају међуопштинске, регионалне услуге,** увек где је то неопходно и могуће.

- Неопходан је континуирани рад на **унапређењу квалитета система услуга кроз пружање стручне подршке и перманентну едукацију запослених и ангажованих** у систему.

- Унапређење квалитета система социјалне заштите подразумева и **стандардизацију услуга и лиценцирање пружалаца услуга**, те је потребно да се све услуге унапређују и развијају у том правцу.

- Програми социјалне помоћи и подршке као и услуге социјалне заштите треба да буду **доступни корисницима,** зато је неопходан непрекидни **рад на информисању грађана о могућностима** које им стоје на располагању.

- Социјална заштита треба да буде првенствено усмерена на пружање помоћи грађанима који су стању социјалне потребе тј. грађанима који нису способни да раде, деци, старима, особама са инвалидитетом, сиромашнима (породицама без или са ниским приходима), док кроз активне мере Тржишта рада за запошљавање, треба да се омогући **повећање активности и запослености радноактивног становништва**.

- У свим општинама са великим уделом младих (Жабаљ, Мали Иђош, Пећинци и Тител) је препорука да се развијају **различити видови подршке за децу и младе** (канцеларија за младе, клубови, превентивни рад са младима у сарадњи са образовним, здравственим и другим системима, стипендирање...) и паралелно сервисе подршке за породицу у локалној заједници.

- У срединама са великим уделом старог становништва (Пландиште, Нова Црња, Житиште, Сечањ и Ириг) **значајно је развијати услуге које ће омогућити квалитетнији живот старијих људи**, односно омогућити успостављање услуга као што су помоћ и нега у кући, породични смештај, клубови или дневни боравци за старије, у срединама где ових услуга још нема и подржати институционализацију и одрживост услуга где су оне већ развијене.

- Један од видова **подршке је и подстицање запошљавања на повременим и сезонским пословима као и подршке за програме доквалификације или преквалификације** код радно активног становништва, имајући у виду да индиректно положај издржаваног становништва зависи од статуса на тржишту рада њихових издржаваоца. Посебно ове мере треба иницирати и развијати у општинама Жабаљ, Тител и Ковин јер имају велики удео издржаваног становништва.

- Домаћинстава са 6 и више чланова која се сматрају угроженијим у укупном контингенту становништва највише је у општинама Опово, Пећинци, Тител и Алибунар. С обзиром да разлоге за живот у вишечланом домаћинству

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

налазимо првенствено у недовољном степену економске и материјалне сигурности која спутава осамостаљивање породица, онда је оно што је у домену социјалне заштите вид подршке првенствено **успостављање сарадње са другим секторима и то у првом реду са Тржиштем рада како би се чланови оваквих домаћинстава у економском смислу оснажили односно осамосталили.**

- Када је **незапосленост** у питању, у најнеповољнијем положају јесу општине Нова Црња, Бела Црква, Врбас и Апатин, са највећим бројем незапослених на 1000 становника, затим следе Оџаци, Житиште, Жабаљ, Ириг и Мали Иђош. Поред тога пораст броја незапослених у последње две године забележен је у следећим општинама: Суботица, Мали Иђош, Бачка Топола, Чока, Кањижа, Ада, Врбас, Темерин, Србобран, Нови Сад, Бечеј, Бачка Паланка, Бач, Опово и Ковачица. Све поменуте општине имају статус неразвијене односно недовољно развијене по критеријуму запослености али и по критеријуму економске развијености (изузимајући општину Апатин која је развијена у економском смислу). Препоруке када је запошљавање у питању, а које могу да се односе на сам систем социјалне заштите обухватају пре свега **повезивање са тржиштем рада, препознавање заједничких активности и повезивање – умрежавање ради заједничког деловања**.

- Имајући у виду да је скоро једна четвртина незапослених младих без икаквог образовања или само са основном школом неопходно је **радити на подстицању младих за наставак односно завршетак школовања као и на укључивање у различите програме неформалног образовања** који су им на располагању.

- У укупном броју незапослених највише незапослених без квалификација је у општинама Србобран и Нови Кнежевац. **Програми доквалификација или преквалификација, као и запошљавање преко јавних радова** на радним местима која захтевају нижу стручну спрему могу се сматрати видом подршке овој области.

- Највећи удео незапослених жена је у општинама Темерин и Панчево. У овим општинама потребно је **подстицати запошљавање жена**, увести мере које ће афирмисати жене, програме преквалификације и доквалификације и подстицати **самозапошљавање жена и женско предузетништво**.

- **Унапређење положаја старијих** је препознато као приоритет у свим војвођанским општинама. Ово указује на чињеницу да је овај вид подршке још увек неразвијен у свим локалним заједницама у Војводини и да је подршка у њиховом успостављању неопходна. Сарадња са здравственим службама (имајући у виду специфичне проблеме старијих грађана) и различити отворени облици заштите ће у највећој мери задовољити потребе ове циљне групе и бити у складу са најбољим интересом корисника.

- Унапређење положаја деце и младих је приоритет такође у скоро свим општинама (у 29 општина). Препоруке у овом делу подразумевају

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

првенствено **јачање међусистемске сарадње и успостављање различитих видова подршке и отворених облика социјалне заштите**, а када је то идентификовано, и специфичних облика - као што су дневни боравци за младе са поремећајем у понашању. Неопходан је, пре свега, превентивни рад са младима са ризичним понашањем.

- У 26 војвођанских општина је идентификовано као приоритет унапређење положаја особа са инвалидитетом. Без обзира да ли је ово приоритет или не, у свим локалним заједницама је потребно да се ради на **сензибилизацији грађана за проблеме ове циљне групе, да се ради на интензивнијем укључивању особа са инвалидитетом у живот локалне заједнице, активностима које ће допринети запошљавању и другим мерама и акцијама којима се значајно може спречити даље друштвено искључивање** ове групе.

- У циљу унапређења система социјалне заштите на локалном нивоу, у наредном периоду неопходно је да се уради свеобухватна **анализа (мапирање) потреба за услугама социјалне заштите, постојећих услуга и ресурса на локалном нивоу** у свим општинама АП Војводине.

- Ради лакшег праћења потреба грађана, одговора система на те потребе као и усклађености развоја система са стратешким циљевима значајно је да се формира **база података о корисницима и расположивим услугама** на свим нивоима.

КОРИШЋЕНИ ИЗВОРИ:

1. Републички завод за статистику www.statserb.sr.gov.yu
2. Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва Кабинета подпредседника Владе Републике Србије за Европске интеграције www.prsp.sr.gov.yu
3. Програм за развој уједињених нација www.undp.rs
4. Министарство рада и социјалне политике Републике Србије www.minrzs.gov.rs
5. Републички завод за социјалну заштиту www.zavodsz.gov.rs
6. Фонд за социјалне иновације www.sif.minrzs.gov.rs
7. Мрежа истраживача социјалних прилика www.mrezaisp.org
8. Национална служба за запошљавање www.nsz.gov.rs
   - База података Националне службе за запошљавање
9. Извршно веће Аутономне Покрајине Војводине www.vojvodina.gov.rs
10. Фирма Интермекс www.propisi.com

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ
Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25,
ТЕЛ : 021/ 425 836, 425 854
e-mail: office@pzsz.gov.rs

КОРИШЋЕНИ ДОКУМЕНТИ:

- Стратегија развоја социјалне заштите Републике Србије
- Стратегија за смањење сиромаштва Републике Србије
- Студија о животном стандарду (Србија 2002-2007.)
- Општине у Србији 2008.
- Резултати истраживања Савета за равоправност полова Републике Србије и програма за развој Уједињених нација (UNDP) у периоду од 2000-2007 године.
- Годишњи извештаји о раду центара за социјални рад
- Општински Стратешки планови развоја социјалне заштите
- Одлука о критеријумима за утврђивање статуса неразвијених и недовољно развијених општина у АПВ (*Службени лист АПВ, бр. 8/2006)*
- Закон о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана